

Posudek vedoucího diplomové práce

Lucie Korecká:

*Sturla Þórðarson: hans verk i konteksten
av hans tid og analysen av forfatterintensjonen*

ÚGS FFUK 2014

A) Téma a materiál

Staroseverská historiografie ukrývá - vzdor intenzivnímu badatelskému úsilí posledních staletí – stále celou řadu problémů hodných zájmu. Jedním z nich je i osoba Sturlu Þórðarsona a jeho dvou děl klíčových pro naše poznání norské a islandské historie 13. století: *Ságy o Hákonu Hákonarsonovi* a *Ságy o Island'anech*. Vinu na tom nese jednak fakt, že Sturla a jeho dílo (stejně jako dílo řady dalších staroseverských historiků) až příliš často stály ve stínu *Okruhu světa* Sturlova kolegy a příbuzného Snorriho Sturlusona, jednak redefinování řady základních pojmů a přístupů v historickém bádání 20. a 21. století. Základní cíl práce: juxtapozice obou ság a jejich přístupu k historickým událostem, je tedy jednoznačně dobře zvolen.

C) Formální stránka práce

Práce je jasně a srozumitelně členěna, uživatelsky přátelský je dodatek s citáty k jednotlivým kapitolám v závěru. Jediný kámen úrazu je velké (na diplomovou práci nadprůměrné) množství primárního a sekundárního materiálu zahrnuté v práci. Na některých místech se tak čtenář ztrácí, neboť není zcela zřejmé, čím názor diplomandka na daném místě zmiňuje. Mj. kapitola 5.3.3. se zdá referovat názory, jež Sturla Þórðarson vložil do své *Ságy o Island'anech*, ale v jejím závěru (popis proměny vztahu mezi vládci a jejich sněmovníky na s. 89) se dikce textu zdá sugerovat, že se jedná o popis historické reality.

Některé pasáže, které se přímo nevztahují k hlavnímu tématu snad mohly být stručnější (mj. pasáže o pojetí historie ve Snorriho *Okruhu světa* či *Sáze o Sverrim*). Je jasné, že jejich závěry jsou podstatné pro zhodnocení Sturlova přínosu k žánru královské ságy, ale argumentace mohla být pojata štihleji. Díky množství zahrnutých diskuzí též občas poněkud zanikají závěry jednotlivých pasáží a celé práce, což je škoda, protože některé z nich (mj. o formotvorném potenciálu ideologie a ideálu) považují za přínosné nejen v kontextu úvah o

Sturlovi Þórðarsonovi a jeho díle.

Přehlednosti diskusí by též jistě prospělo, kdyby diplomadka subsumovala názory jednotlivých badatelů pod názorové proudy, k nimž se hlásili, či pod něž bývají řazeni. Mj. názory Halvdana Kohta a kritika, které se dočkaly, by byly hned pochopitelnější, kdyby byla zmíněna Kohtova marxistická pozice (s. 34-5), totéž platí třeba o pozitivistických názorech Lauritze Weibulla a jejich kritice v moderním metahistorickém či sociálně konstruktivistickém diskurzu (s. 13).

B) Obsahová stránka práce

Po obsahové stránce lze práci vytknout máloco. Je třeba ocenit výbornou znalost primárních pramenů i historie bádání, jako vzornou lze označit též argumentaci.

Diplomandka dokládá své teze řadou citátů ze sekundární a zejména primární literatury, přebírání vědeckých klišé a tradovaných „pravd“ tu nenalzáme, je vidět, že všechny názory vyslovené v práci jsou výsledkem pečlivého a dlouhého rozvažování autorky.

Základní pojmy své práce – *ideologie*, *ideál* a *tendence* diplomandka jasně definuje (s. 11) a užívá v souladu se svou definicí. Poněkud komplikovanější je to s pojmem *intence*, který je pro práci zásadní a který – nakolik vidím – v práci definován není. Máme ho chápat jako identický s pojmem *tendence*?

V krátké kapitole věnované pojmu *intence* (s. 13) diplomandka cituje Geltingova slova o „autorském poselství“ (*forfatterens budskap*) ve středověké historiografii, jenže Gelting sám vzápětí dodává, že toto poselství sice může být vědomým konstruktem historiografa, stejně tak ale i *ubevisst produkt av hans implisitte kulturelle ballast* (s. 13). Tato nejasnost pojmu *intence* má přitom bezprostřední dopad na akceptovatelnost některých konkrétních závěrů práce. Diplomandka je jistě schopna prokázat, že je v *Sáze o Hákonu Hákonarsonovi* přítomna středověká ideologie spravedlivého krále (*rex iustus*). Ale znamená to nutně, že tam byla autorem intenčně, tj. záměrně vložena? Stejně dobře bychom si mohli představit, že byla pevnou součástí názorů vládnoucích na dvoře Hákona Hákonarsona, že je tedy v díle přítomna implicitně a nemůžeme za ní hledat nějaký jasný autorský úmysl (který podle mne užití pojmu *intence* sugeruje). Tady nám podle mne zůstává diplomandka odpověď dlužna a preciznější by proto bylo mluvit o *přítomnosti* této ideologie v díle, než o této ideologii

jakožto autorském záměru.¹ To samé lze říci ohledně *Ságy o Island'anch*. Ta jistě obsahuje jakýsi společenský ideál, kritiku některých islandských vládců a nalezneme v ní řadu „epických prostředků“, které by *mohly* sloužit jako výraz vědomého vstupování autora do popisu historických událostí (viz např. s. 57-62). Zda se ale opravdu jedná o autorskou intenci je opět otázka jiná a podstatně obtížnější. Bylo by tedy třeba tento pojem autorské intence precizněji založit, podle toho modifikovat jeho užití a případně zvážit jeho nutnost.²

D) Celkové hodnocení

Práce jasně formuluje svůj cíl, přehledně analyzuje shromážděný materiál a jasně formuluje dosažené závěry. Přehlednost zpracování analyzovaného materiálu odpovídá normám obvyklých u diplomových prací, jeho množství ho podle mého názoru překračuje. Formální nedostatky se v práci prakticky nevyskytují, a proto ji doporučuji přijmout, hodnotit jako výbornou (1), případně akceptovat jako dostačující pro získání titulu PhDr.

PhDr. Jiří Starý, Ph.D.

Ústav germánských studií FF UK

¹ Ke cti diplomandky je třeba říci, že si tuto otázku uvědomuje a pokouší se s ní vyrovnat, mj. tam, kde stopuje Sturlovo distancování se od této ideologie (viz např. s. 99)

² Stará diskuse o smrti autora (dodnes doutnající mj. právě na poli skandinávské literatury) by možná mohlo být vhodným východiskem takových úvah (viz mj. Barthes, Roland, *La mort de l'auteur*, in: *Manteia* 5 (1968); Foucault, Michel, *Qu'est-ce qu'un auteur ?*, in: *Bulletin de la Société française de philosophie*, 63 (1969), Schiedermaier, Joachim, *Die Rache des toten Autors. Gegenseitige Lektüren poststrukturaler Literaturtheorie und schwedischer Gegenwartsprosa*, Freiburg im Breisgau 2000).